

Expertisepunt

LOB

VO RAAD

MBO
Raad

H
Vereniging
Hogescholen

VISIEDOCUMENT

LOB

ACHTERGROND

In 2017 namen de VO-raad en de MBO Raad, met ondersteuning van OCW, het initiatief voor de oprichting van het landelijk Expertisepunt LOB. De opdracht: het aanjagen van de implementatie van LOB-beleid en -activiteiten binnen de vo- en mbo-scholen en het stimuleren van regionale samenwerking voor LOB op de onderwijsovergangen. In 2020 sloot ook de Vereniging Hogescholen zich namens de hbo-instellingen aan bij het Expertisepunt LOB.

Na 10 jaar zal het Expertisepunt op 1 oktober 2027 ophouden te bestaan. Daarmee is het tijd om met elkaar te zorgen voor een duurzame borging van LOB in de scholen en in de regionale samenwerking. Loopbaanvaardigheden zijn onmisbaar om goed te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en LOB verdient dan ook blijvende aandacht.

In dit document verwoorden wij als sectorraden onze gezamenlijke ambitie, visie en agenda voor LOB. We zien LOB als een wezenlijk onderdeel van ons onderwijs en vinden het belangrijk dat het in de hele onderwijskolom goed verankerd is - zowel binnen de scholen als op de onderwijsovergangen. We doen geen uitspraken over de uitwerking in concrete LOB-programma's, dat is voorbehouden aan de scholen en onderwijsinstellingen.

Aan het document is een addendum toegevoegd met de stand van zaken van de borging van LOB binnen de scholen en in de regio's, evenals een aantal aanbevelingen. Deze momentopname is gebaseerd op recente onderzoeken. We zullen met het onderwijsveld tot 2027 jaarlijks evalueren waar we staan in de borging van LOB in de scholen en in de regionale samenwerking op de overgangen.

ONZE GEZAMENLIJKE AMBITIE VOOR LOB

Als sectorraden hebben we een gezamenlijke ambitie voor LOB: alle jongeren moeten tijdens hun studieloopbaan kunnen rekenen op intensieve en uitstekende begeleiding bij

- de ontwikkeling van loopbaanvaardigheden,
- het maken van een bewuste en gefundeerde keuze voor een vervolopleiding,
- de oriëntatie op een toekomstig werkveld,
- de overstap naar de arbeidsmarkt.

ONZE VISIE OP LOB

Aan de basis voor goede LOB staan voor ons de volgende 5 uitgangspunten:

I. Het is een opdracht van het onderwijs om jongeren te begeleiden in de ontwikkeling van loopbaanvaardigheden voor een leven lang ontwikkelen.

De jongeren van nu komen in een snel veranderende maatschappij en arbeidsmarkt terecht waarin loopbanen onzeker zijn. Dit vraagt om competenties waarmee zij zich een leven lang zowel professioneel als persoonlijk kunnen blijven ontwikkelen: bewust in de wereld staan, weten wie je bent, wat je wilt en wat je kunt. Kortom: stevig in het leven staan.

Leven lang Ontwikkelen: gedurende het hele leven (pro)actief ontplooiën van kwaliteiten op basis van motieven en mogelijkheden, voor een duurzame bijdrage aan de samenleving, eigen werkomgeving, gezondheid en geluk, voor nu en de toekomst (Pr. dr. M. Kuijpers & dr. A. Draaisma, juni 2020).

Het is de opdracht van het onderwijs om jongeren te ondersteunen in de ontwikkeling van de competenties die hiervoor nodig zijn. Het gaat dan specifiek om de vaardigheden:

- nadenken over wie je bent en wat je kunt
- nadenken over waar je passie ligt
- mogelijkheden onderzoeken
- sturing geven aan je loopbaan
- gebruik maken van je netwerk.

In het voortgezet onderwijs en het mbo is dit vertaald in de vijf loopbaancompetenties: kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken (M. Kuijpers, 2012)¹

Het ontwikkelen van deze competenties loopt als een rode draad door de gehele onderwijskolom (inclusief primair onderwijs en universitair onderwijs) en start met kwaliteiten en motivatie.

¹ Actief aandacht besteden aan de ontwikkeling van loopbaancompetenties is wettelijk verplicht voor alle leerwegen in het vmbo en het mbo. Voor havo en vwo is in de wet een verplichte oriëntatie op studie en beroep binnen alle vakken opgenomen. Voor de gemengde en theoretische leerweg, havo en vwo wordt de komende jaren gewerkt aan de versterking van vakoverstijgende LOB en loopbaancompetenties. Dit gebeurt via de curriculumherziening VO en de ontwikkeling van praktijkgerichte programma's met een sterke LOB-component. Via aanvullende middelen wordt de komende jaren ook in het mbo ingezet op het geven van een kwaliteitsimpuls aan een goede en stevige loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

2. **LOB sluit aan op het talent en interesse van de jongere én heeft aandacht voor kansen op de arbeidsmarkt.** Voor optimale studieloopbaankeuzes zijn zowel de aansluiting bij talenten en interesses van de jongere als aandacht voor de kansen op de arbeidsmarkt van belang. Dit helpt met name twijfelaars en meer kwetsbare groepen (zoals leerlingen op vmbo basis en jongeren met een migratie-achtergrond) bij het maken van keuzes voor een passende vervolgstap. In de begeleiding van jongeren zijn maatwerk en individuele gesprekken van belang.

3. **Scholen faciliteren een krachtige LOB-leeromgeving.** De ontwikkeling van een arbeidsidentiteit en van loopbaancompetenties leer je niet uit een boek, maar door het opdoen van praktijkervaringen en de reflectie daarop. In een LOB-leeromgeving kunnen jongeren:
 - (werk)ervaringen opdoen (ervaren)
 - praten over hun ervaringen en keuzes zodat deze betekenis voor hen krijgen (reflecteren)
 - kleine en grotere keuzes in hun (studie)loopbaan maken op basis van de reflectie op hun ervaringen (loopbaansturing).

Het kenmerk van een loopbaangerichte leeromgeving is dat deze elementen in samenhang georganiseerd zijn.

4. **Goede LOB vraagt regionale samenwerking tussen de onderwijssectoren en met andere partijen.** LOB is een ontwikkelingsproces en om continuïteit in dit proces te kunnen waarborgen is een ketenaanpak een vereiste. Samenwerking in de regio aan LOB is een belangrijke opgave om leerlingen en studenten goed te ondersteunen bij het opdoen van praktijkervaringen, de overstap naar vervolgonderwijs of arbeid. Denk bijvoorbeeld aan het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen voor LOB, het creëren van praktijkervaringen in bedrijven, het organiseren van oriënterende activiteiten in het vervolgonderwijs of het inzetten van een loopbaandossier in de regionale onderwijsketen. De bij uitgangspunt 1 genoemde vijf loopbaancompetenties vormen de brug tussen de verschillende onderwijssectoren.

5. **Blijvende aandacht voor de uitvoering en kwaliteit van LOB.** Een systematische kwaliteitsaanpak van LOB - van visie en beleid naar concrete activiteiten en systematische kwaliteitsbewaking - draagt bij aan goede LOB. Ook een duidelijke rol- en taakverdeling in de uitvoering van het LOB-programma, professionalisering van LOB-begeleiders en voldoende tijd voor LOB in het curriculum van de school horen hierbij.